

Smaastykker og Oversigter.

1.

Af Fregatten Fyllas Skibsjournal 1807.

Af T. A. Topsøe-Jensen.

Under Omtalen af Varsler om Muligheden af et Fredsbrud mellem England og Danmark i Sommeren 1807 lægger Professor Edv. Holm i Danmark-Norges udenrigske Historie i Aarene 1800—1814, Bind I: 1800—1807, megen Vægt paa et Varsel, der skulde være givet Chefen for den danske Fregat Fylla under Anløbning af engelsk Havn medio Juli 1807. Professoren skriver Side 272: »Hvorledes Tanken om, at det kunde komme til Fjendskab med Danmark, var begyndt at blive almindelig, fik Officererne paa den danske Korvet Fylla stærkt Indtrykket af, da de ved denne Tid paa Hjemvejen fra Vestindien anløb Portsmouth for at faa Vand. Den her kommanderende Admiral Gambier udrød til den fungerende Chef Lieutenant C. I. F. Hedemann: »Hvad, unge Mand, vil De her? Skynd Dem hjem, maaske faar jeg i Morgen Befaling til at anholde Dem«. Og da en anden af Fylla's Officerer, Lieutenant P. E. Rosenørn, var sendt ombord paa det ved Deal liggende engelske Admiralskib, sagde en af Officererne her, idet han drak et Glas med ham: »Nu klinke vi her sammen, om en Maaned eller to ville vi ikke staa saa venlige lige overfor hinanden«.

For at undersøge, hvor megen Vægt man kunde tillægge disse Udtalelser, har jeg gennemgaaet Fregatten Fylla's Skibsjournal og Korrespondenceprotokol i Rigsarkivet og skal derefter give følgende Oplysninger.

Ombord i Fregatten, der var Stationsskib i Dansk Vestindien i 1806—07, udrød under Opholdet her gul Feber, der bortrev omtrent $\frac{1}{4}$ af Besætningen, altsaa 40—50 Mand, deriblandt Chefen, Kaptain Daniel Ernst Bille († $\frac{24}{2}$ 1807), Næstkommanderende, Premierløjtnant Jean Baptist Casimir Nording de Witt († $\frac{16}{4}$ 1807), Trediekommanderende, Premierløjtnant Nicolay Wulff († $\frac{12}{4}$ 1807) og Fjerdekommanderende Ejnar Hagerup

de Gyldenpalm († 16/8 1807). Tilbage af Officerersbesætningen var nu kun de 2 yngste Officerer, Sekondløjtnanterne Johan Christoph (Christel) Friderich Hedemann og Tøger Emil Rosenørn, der altsaa sejlede Fregatten hjem med førstnævnte som Interimschef.

Fregatten forlod St. Thomas for hjemgaaende 5. Juni og den 3. Juli naaede den Indløbet af Kanalen, hvor den paa Grund af Modvind maatte krydse indtil den 11., da Vinden rummede og Sejladsen fortsattes Kanalen igennem. Da Chefen imidlertid ansaa det for nødvendigt at komplettere Vandbeholdningen, ankrede han 13. Juli om Aftenen ved Deal (Dovers Red). Fylla har, hvilket man kan se af Journalen, ikke haft Forbindelse med nogen anden engelsk Havn eller med noget Skib under Passagen af Kanalen. Om hvad der hændte i Dover, faar man Oplysning dels af Skibsjournalen og dels af Chefens Rapport til Admiralitetet, dateret 19. Juli 1807, samme Dag, Fregatten ankrede paa Kjøbenhavns Red.

Sekondløjtnant Hedemann skriver i denne efter at have omtalt Afrejsen fra St. Thomas, Sejladsen over Atlanterhavet og gennem Kanalen og Ankringen ved Dover 13. Juli følgende:

»Der laa en Eskadre bestaaende af 5 Orlogsskibe, nogle Fregatter og Brigger kommanderet af Admiral Rowly. Jeg gik ombord paa Flagskibet for at komplimentere Admiralen, men da han ikke var ombord, gjorde jeg ham, ledsaget af Chefen for Flagskibet, min Opvartning i Land. Han tilbød Fregatten al mulig Assistance, men vi behøvede kuns Vand, hvilket om Formiddagen 14. Juli kom sendt ombord. Jeg tog mig den Frihed at tage fersk Kjød til Mandskabet og om Eftermiddagen den 14. Juli gik vi igjen under Sejl. Paa hele Rejsen har vi kun mødt een engelsk Orlogsmænd under Sejl. Det var Fregatten Niobe, Captain Lorrington, som laa paa Station under Irlandske Kysten.«

Af Skibsjournalen fremgaar yderligere, at Chefen for Fylla den 14. om Formiddagen er gaaet paa det omtalte tjenstlige Besøg hos Admiralen, hvorfra han vender tilbage henved Kl. 12 Middag. Paa dette Tidspunkt var Vandbaaden allerede paa Siden og Vandfyldningen næsten endt. Jollen var endnu ikke kommet tilbage fra Land med Kød og Grønt. Chefen lod derefter Kl. 12 skyde Varselskud, Jollen kom ud, Vandbaaden gik ind, og Kl. 2 Eftermiddag var Fregatten allerede let og fortsatte Hjemrejsen. Der er ikke i Skibsjournalen nævnt noget om, at Sekondløjtnant Rosenørn har været sendt ombord i det engelske Admiralskib, hvilket i Almindelighed bliver bemærket i Journalen.

Af ovenstaaende vil det fremgaa, at den af Professor Edvard

Holm citerede Samtale mellem Admiral Lord Gambier og Sekondløjtnant Hedemann aldrig har fundet Sted, da Fylla paa denne Rejse slet ikke har været i Portsmouth, samt at den Modtagelse, han har faaet i Dover, har været endog særdeles venskabelig, idet Chefen for Admiralskibet, altsaa en ældre Officer med Kommandørs Rang, personlig ledsager den unge danske Sekondløjtnant paa det tjenstlige Besøg i Land hos Admiral Rowly, der saa hurtigt lader det udtalte Ønske opfylde, at Vandbaaden endog er paa Siden af Fregatten inden Chefens Tilbagekomst henimod Kl. 12 Middag.

Hvad den anden citerede Samtale mellem Løjtnant Rosenørn og den engelske Søofficer angaar, da kan man vel ikke rent ud benægte Muligheden af, at en saadan kan have fundet Sted, men det maa dog af forskellige Grunde betragtes som højst usandsynligt. Man maa jo erindre, at der kun var de 2 nævnte Officerer tilbage i Fregatten. Af disse var Chefen i Land det meste af Formiddagen, og ligesom han kommer tilbage, lader han skyde Varselsskud efter Jollen, for at den skal skynde sig ombord. Man kan derfor, naar man har noget Kendskab til Tjenesten i en Fregat, der havde været c. 6 Uger i Søen, og som kun skulde stoppe nogle faa Timer for at faa lidt Vand og Proviant, betragte det som højst usandsynligt, at Næstkommanderende skulde have haft Tid til at gaa ombord i en fremmed Orlogsmænd, medens Chefen var fraborde, og efter at denne er kommet ombord, er man strax gaaet i Gang med Forberedelser til Letningen, Indsætning af Fartøjer m. m. Man kunde snarere tænke sig, at en engelsk Officer fra Admiralskibet havde været ombord i Fregatten for at komplimentere, men havde Næstkommanderende havt en saadan Samtale med en engelsk Officer, vilde han dog utvivlsomt have nævnt det for Chefen ved dennes Tilbagekomst, og Chefen maatte i saa Fald have omtalt det i sin Rapport, hvad han imidlertid ikke har gjort. Man kan vistnok derfor gaa ud fra, at denne Samtale heller ikke har fundet Sted.

2.

Arkæologisk Litteratur.

Af Poul Nørlund.

Johannes Brøndsted's doktorafhandling: Nordisk og fremmed ornamentik i vikingetiden, der i sin oprindelige skikkelse (Aarb. f. nord. Oldkyndighed 1920) næsten helt manglede billedstof — mere undskyldeligt for den unge doktorand end for det ansete tidsskrift — er nu udkommet i en rigt illustreret engelsk